

RAPPORT

från enkätundersökning mars 2022
om medarbetares syn på

Integrerad IPS på

Psykosmottagningarna:

Alviks strand

Serafen

Mott. för nydebuterade psykossjukdomar, Serafen

Södermalm

Gubbängen

Kristina Videla

Projektledare för ”IPS integrerat i psykosvården”

FINSAM-finansierat projekt 2019 - 2022

Förord

Styrgruppen för projektet *Integrering av IPS i psykosvården* ställde sig bakom förslaget att genomföra en enkätundersökning till de fem berörda mottagningarnas medarbetare i syfte att ta reda på åsikter och synpunkter på betydelsen av IPS för patienterna och arbetssättet med *Integrerad IPS*.

Efter att ha arbetat med implementering av Integrering av IPS i psykosvården sedan projektstart 2019-04-01 är det enormt glädjande att läsa de inkomna svaren. Bland svaren finns så många exempel på betydelsen av integrerad IPS. Medarbetarna på mottagningarna ser att patienter har tillgång till en insats som ger resultat, ingjuter hopp om en möjlig bättre framtid och ett arbetssätt som präglas av omtanke och varsamhet om människors framtidsdrömmar.

Jag hoppas med den här rapporten kunna belysa vad IPS integrerat i psykosvården åstadkommer i praktiken och hur långt vi nått med implementeringen. Införandet av evidensbaserade metoder i en ny kontext innebär en omställning och behöver med nödvändighet ledsagas av en fördjupad förståelse för vad metoden medför för professionen i praktiken – vad behöver jag göra annorlunda?

Implementering av nya metoder behöver också motsvara ett upplevt behov för målgruppen – patienterna.

Två avgörande frågor som ställs i enkäten är:

Anser du att IPS är en metod som behövs för patienter med psykosproblematik?

- 98 procent svarar Ja i allra högsta grad.

Är det gynnsamt för patientgruppen att ha en arbetsspecialist tillgänglig på plats?

- 100 procent svarar ja på frågan.

Jag hoppas att rapporten kan inspirera till en fortsatt diskussion om hur vi gemensamt kan få till en organisation där vi säkerställer att psykospatienter även fortsättningsvis, efter projektavslut 2022-12-31, kan få ett integrerat stöd på vägen mot anställning, studier och egen försörjning. Med integrerad menar vi i projektet ett sömlöst samarbete mellan arbetsspecialist, det psykiatriska teamet och den enskilde deltagaren. Deltagarens målsättning och behov är alltid i centrum.

Jag vågar påstå att Integrerad IPS kan vara ett gott exempel på personcentrerad vård när den är som bäst.

Kristina Videla

Projektledare ”IPS integrerat i psykosvården”

Innehållsförteckning

Förord.....	2
1. Bakgrund och syfte med enkäten.....	4
Fråga 1. Medarbetarnas fördelning mellan de fem mottagningarna	4
Fråga 2. Medarbetarnas yrkesgrupp	5
Fråga 3 Har du personlig erfarenhet av att samarbeta med arbetspecialist kring en av dina patienter?	5
2. Resultat från enkäten	5
Fråga 4. Är IPS en metod som behövs för patienter med psykosproblematik?.....	5
Fråga 5. Är det gynnsamt för patientgruppen med arbetspecialist tillgänglig på plats?.....	5
Fråga 6. Vad har varit särskilt bra med IPS?	7
Fråga 7: Vilka saker förknippade med IPS har varit negativt?	7
Fråga 8. Beskriv vilken betydelse IPS kan ha för patienterna!.....	8
Fråga 9. Övrig kommentar angående IPS.....	8
3. Sammanfattning och diskussion – vad pekar svaren på?	9

1. Bakgrund och syfte med enkäten

Arbetsmarknadsförvaltningen i Stockholms stad fick 2018 uppdrag att öka tillgången till metoden Individual Placement and Support (IPS) för socialpsykiatrins målgrupp med hjälp av Samordningsförbundet Stockholms stad (FINSAM). Målgruppen består till stor del av personer med psykossjukdomar, 37 procent år 2020.

I stadens IPS-verksamhet *Alfa* fanns utmaningar. Bland annat gick det inte att uppnå god programtrohet då det saknades organisatoriska förutsättningar att integrera IPS med psykiatrins arbete, som är en av IPS 8 grundprinciper. Behovet av nära samordning med psykiatrin har sedan länge identifierats kring IPS-deltagare med psykoserfarenhet. Idén blev att ta fram ett programtroget arbetssätt kring personer med psykoserfarenhet, det vill säga i nära samarbete med psykiatrin. Samtidigt uppvaktar en enhetschef från mottagningen för nydebuterade psykossjukdomar Samordningsförbundet Stockholms stad och önskar få IPS tillgänglig för mottagningens patienter. Resten är historia – en arbetsgrupp skrev gemensamt en projektansökan som beviljades FINSAM-medel november 2018. Mer information om projektet finns på [FINSAMs hemsida](#).

Syftet med enkäten är att få svar på hur integrerad IPS uppfattas på mottagningarna genom att låta medarbetarna uttrycka sina synpunkter anonymt. Resultatet utgör ett viktigt underlag för de diskussioner som förs med beslutsfattare i frågan om hur Integrerad IPS ska organiseras och finansieras från och med år 2023.

Enkäten innehöll nio frågor och mejlades ut till 109 medarbetare på de fem psykosmottagningarna som ingår i projektet. Enkäten mejlades ut och besvarades under två veckor i mars månad år 2022.

Enkäten besvarades av 50 medarbetare, svarsfrekvens 46 procent. De tre första frågorna i enkäten var bakgrundsfakta som redovisas nedan.

Fråga 1. Medarbetarnas fördelning mellan de fem mottagningarna

	antal	%
Mottagning för psykossjukdomar Alviks strand	17	34
Mottagning för psykossjukdomar, Serafen	11	22
Mottagning för nydebuterade psykossjukdomar, Serafen	10	20
Psykosmottagning Södermalm	7	14
Psykosmottagning Gubbängen	5	10
Totalt	50	100

Fråga 2. Medarbetarnas yrkesgrupp

	Antal	%
Case manager/ fast vårdkontakt/samordnare	14	28
Sjuksköterska	8	16
Läkare	10	20
Kurator	7	14
Psykolog	4	8
Arbetsterapeut	2	4
Fysioterapeut	0	0
Rehabkoordinator	0	0
Enhetschef	5	10
Totalt	50	100

Fråga 3 Har du personlig erfarenhet av att samarbeta med arbetsspecialist kring en av dina patienter?

Det var 88 procent som svarade ja på den frågan. Det betyder att enkätsvaren i hög grad baseras på egna erfarenheter av samarbete med arbetsspecialist.

2. Resultat från enkäten

Nedan redovisas svaren från fråga 4-9 i enkäten.

Fråga 4. Är IPS en metod som behövs för patienter med psykosproblematik?

Svarsalternativ	Antal	%
Ja, IPS behövs i hög grad	49	98
Ja, IPS behövs i ganska hög grad	1	2
Nej, det är inte många som behöver IPS	0	0
Nej, det finns inget behov av IPS	0	0
Total	50	100

Fråga 5. Är det gynnsamt för patientgruppen med arbetsspecialist tillgänglig på plats?

Svarsalternativ:	Antal	%
Ja! Motivera gärna ditt svar:	50	100
Nej! Motivera gärna ditt svar:	0	0
Total	50	100

Fyra teman utkristalliserade sig i fritextsvaren från fråga 5:

1. Teamarbete: samarbete, samverkan, dialog, uppföljning, utvärdering
2. Närhet och tillgänglighet
3. Kunskap: kommunikation, fördjupad förståelse
4. Patientaspekter: trygghet och nära samarbete med patientens behov i fokus

1. Teamarbete: samarbete, samverkan, dialog, uppföljning och utvärdering

Nästan alla svarande ger exempel och pekar på vikten av att sömlöst komplettera varandra utifrån expertis. Teamarbetet möjliggör lärandeprocesser som ger ökad förståelse för varandras arbetssätt och en fördjupad kunskap om patientens behov och kompetenser, där man gemensamt kan hjälpas åt för att ge ett samlat stöd.

Exempel på kommentarer:

”Vi kan arbeta mer i team kring patienter även när det kommer till arbetsrehabiliteringen. Vi andra på mottagningen kan stötta upp på ett helt annat sätt när arbetsspecialisten finns på plats.”

”Mycket gynnsamt då vår patientgrupp behöver ett nära teamarbete. Arbetsspecialisten har också möjlighet att delta i team-konferenser och arbetet runt om patienten.”

”Att kunna erbjuda arbetsrehabilitering som en del av ett samlat vård- och stödutbud blir ett konkret sätt att visa att även sjukvården vill stötta de friska sidorna hos patienten.”

”Det blir betydligt bättre individualiserad handläggning i de olika ärendena, mer fördjupad information om patienten delas som är värdefull i att skapa arbetsmöjligheter för våra patienter”.

”Stor tillgång för personalen att få fortlöpande uppdateringar om hur IPS-arbetet fortlöper så att vi kan gå in och stötta vid behov eller på annat sätt ändra planeringen för att hjälpa patienten mot arbete/studier.”

2. Närhet och tillgänglighet

Att arbetsspecialisten arbetar på plats är en viktig faktor som många belyser. Det skapar de där tillfällena att dela viktig information som gynnar deltagarens vård och stöd och en påminnelse om att IPS kan vara ett alternativ.

Exempel på kommentarer:

”Arbetsspecialisten har deltagit på våra team-möten där vi kan stämma av kring aktuella gemensamma patienter på ett smidigt sätt. Beslutsvägen blir mycket kortare när vi sitter i samma lokal.”

”Det är alltid till gagn för samtliga parter med lättillgänglighet och att ses IRL. Det möjliggör och bevarar goda relationer, ökar motivation för samarbete och kommunikationen sker SNABBARE.”

”Det underlättar för mig att ha en person på plats att prata med och få återkoppling hela tiden. Smidigt.”

”Underlättar otroligt mycket, både i det direkta patientarbetet och i generella arbetet på mottagningen då IPS är tillgängligt på plats. Smidigare, snabbare, mer effektivt. Tror ej det skulle bli av annars.”

3. Kunskap och information

I svaren bekräftas att man inte haft tillräckligt med tid för att stötta patienterna i sin arbetsrehabilitering. Med IPS på plats tillförs mottagningarna en kompetens som gynnar hela patientgruppen.

Exempel på kommentarer:

”IPS-specialisten är en OVÄRDERLIG medarbetare för att länka ihop olika instanser och upplysa både oss och patienten om vilka alternativ som kan vara aktuella.”

”Arbetsspecialisten har kompetens och erfarenhet av arbetsmarknaden som inte vanligtvis finns på mottagningen.”

”Finns en sakkunnighet som är av största vikt.”

”Sedan höjs vår allmänna kompetens gällande arbetsrehab, som kommer (fler) patienter till del.”

4. *Patientaspekter*

Många berör betydelsen av Integrerad IPS för patienterna. Svaren indikerar att det är det fungerande arbetssättet om patientgruppen ska klara av hela vägen till arbete och/eller studier. Trygghet, lättillgänglighet och kontinuitet skapar gynnsamma förutsättningar för att arbetsrehabiliteringen ska fungera.

Exempel på kommentarer:

”Våra patienter kommer sällan eller aldrig iväg till nya platser med ny personal. En klar fördel att vi personal kan vara med på första besöket och mer när det behövs. Det är en trygghet och möjliggör en bra allians”.

”Mycket gynnsamt då vår patientgrupp behöver ett nära teamsamarbete. Våra patienter tar sig inte alltid till andra instanser varför det är lätt att träffa en arbetsspecialist här.”

”Mycket viktigt med hjälp och stöd att komma ut i sysselsättning eller studier utifrån patientens önskan och förutsättningar.”

”Värdefullt att patienterna kan träffa arbetsspecialisten med kort varsel och få initierad information om IPS.”

”Utan samarbetet hade inte mina aktuella patienter kunnat komma ut i yrkeslivet så fint som de gjort”

Fråga 6. Vad har varit särskilt bra med IPS?

Många svar upprepar de teman som berörts under fråga 5. Betoning på återhämtning, engagemang, hopp om framtiden och att IPS ger ett konkret stöd utifrån individens behov som leder till resultat återkommer många till.

Följande citat får belysa IPS ytterligare:

”Allt. Det nära samarbetet har varit enormt viktigt för våra patienter. Våra arbetsspecialister har kunnat ge våra unga sårbara patienter det helhetliga stöd som vi själva inte har möjlighet att ge dem och vi har kunnat bolla idéer tillsammans. Patienterna vet att vi har koll på planeringen vilket skapat trygghet. Arbetsspecialisterna har kunnat få fram det friska i dem och bringa hopp. Få fram möjligheter i ett liv som annars är fullt av hinder.”

”Att det förkortat väntetiden i patientens rehabiliteringsplan med avsevärda tidsrymder, och att den personliga och detaljerade planen kring varje patients arbetsrehab, blivit mycket mer nyanserad och träffsäker.”

”Jag har arbetat med detta i ca 12 år och det ju funnits arbetsrehabiliterande insatser (Alfa, Misa, SIUS) men med IPS är det så mycket enklare att komma igång och tydligare vad insatsen innebär och hur den eller våra insatser kan behöva justeras utifrån patientens behov”.

”Att stödet verkligen är individanpassat och personcentrerat”.

”Kort sagt allt! Att ha tillgång till den unika brygga mellan psykiatrisk vård och arbetslivet som IPS bidrar med är ärligt sagt ovärderligt för vår mottagning.”

Fråga 7: Vilka saker förknippade med IPS har varit negativt?

En överväldigande majoritet svarar att de inte kan komma på något negativt. Dock finns reflektioner som är av vikt att ta upp som vägvisare för fortsatt arbete:

- Det har blivit kö till IPS- insats på några mottagningar eftersom arbetsspecialisterna inte kan ta in fler.
- Att alla patienter på mottagningen inte kan erbjudas IPS eftersom de inte är folkbokförda i Stockholm.
- Det har blivit en osäkerhet framåt eftersom projektet är tidsbegränsat.

- Det finns vissa praktiska svårigheter förknippade med IPS eftersom arbetsspecialisten inte har tillgång till Take Care, regionens journalsystem som även innefattar schema, bokningar, meddelanden mellan medarbetare på mottagningen.
- Faktorer som inte IPS eller arbetsspecialisten har kontroll över: Arbetsförmedlingens förändrade organisering uppfattas som ett hinder för både IPS och patienternas väg till anställning.

Fråga 8. Beskriv vilken betydelse IPS kan ha för patienterna!

Många lyfter att patienterna blir lyssnade till, önskningsar och behov tas på stort allvar. När man arbetar nära med arbetsspecialist och IPS-deltagare så ses det individuellt utformade stödet som ett bärande inslag.

Några exempel på kommentarer:

”De får hopp om att det finns möjlighet till arbete, många ges en möjlighet efter många års uppgivenhet. Patienterna, där exempel passivitet och sociala svårigheter ingår i sjukdomsbilden, får information och otroligt mycket hjälp och stöd och vågar ta steget till att sätta sin fot på arbetsmarknaden igen.”

”Våra patienter har ofta kognitiva hinder och är ofta även mycket självkritiska. Kanske de har blivit sjuka i tidig vuxenålder och har sedan inte lyckats etablera sig i arbetlivet. Det finns trösklar som IPS kan hjälpa till att överbrygga.”

”IPS ger mer fokus på patienternas önskemål, strävan efter ett normalt liv. De blir sedda, får bättre självförtroende.”

Fråga 9. Övrig kommentar angående IPS

Nästan samtliga kommentarer beskriver en önskan om att projektet permanentas utifrån det arbetssätt som använts i projektet med en arbetsspecialist som arbetar fysiskt på plats på mottagningen. Kommentarer lyfter att IPS har en given plats i vårdprocessen för psykospatienter och att förhoppningen är att arbetssättet blir permanent och sprids inom psykosvård.

Några exempel på kommentarer:

”Alla psykosmottagningar borde ha arbetsspecialister hos sig”.

”Jag hoppas verkligen att detta kan bli implementerat i psykiatri. En del av vårt uppdrag är arbetsrehabilitering men vi saknar möjligheterna, kompetensen och tiden att stötta patienterna på det sättet som arbetsspecialisterna har. Att ha en arbetsspecialist på plats har verkligen gjort skillnad för både patienterna och oss medarbetare”.

”Insatsen behöver bli permanent, och behovet är stort – vi har långa väntelistor”.

”Det är enligt min mening inte bara viktigt att permanenta IPS-insatsen för psykosvården; man borde utöka den till att omfatta all psykiatri”.

3. Sammanfattning och diskussion – vad pekar svaren på?

Enkätsvaren pekar på att IPS på de fem mottagningar som ingår i projektet har svarat mot ett **behov som patienterna har av individuellt stöd i arbete och/eller studier**. Utan IPS på plats på mottagningen kommer patienterna inte få förutsättningar att lyckas med sina framtidsplaner om att arbeta eller studera.

Svaren pekar också på att **medarbetarna på mottagningarna uppfattar att arbetspecialisten fyller en viktig plats i teamarbetet runt psykopatienterna** med sin kompetens i frågor om arbetsrehabilitering och kunskap om att navigera i myndigheternas regelverk som övriga saknar.

Fram tonar också bilden av **ett personcentrerat arbetssätt** som uppskattas i form av att arbetsspecialisterna, helt i enlighet med IPS metodik, fokuserar på patienters kompetenser och arbetar på att möjliggöra vägen framåt.

Sammanfattningsvis är integrerad **IPS en metod att ha i åtanke kring modern psykosvård** och stämmer väl överens med arbetet som bedrivs nationellt kring en modern psykosvård.